

ZÁKON O LESÍCH A O ZMĚNĚ A DOPLNĚNÍ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (LESNÍ ZÁKON)

zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995

ve znění: zák. č. 283/1999 Sb., č. 67/2000 Sb., č. 132/2000 Sb., č. 76/2002 Sb.,
č. 320/2002 Sb., č. 149/2003 Sb., č. 1/2005 Sb., č. 444/2005 Sb., č. 186/2006 Sb.,
č. 222/2006 Sb., č. 124/2008 Sb., č. 167/2008 Sb., č. 223/2009 Sb., č. 227/2009 Sb.,
č. 281/2009 Sb., č. 501/2012 Sb., č. 503/2012 Sb., č. 280/2013 Sb., č. 344/2013 Sb.,
č. 64/2014 Sb., č. 15/2015 Sb., č. 250/2016 Sb., č. 62/2017 Sb., č. 183/2017 Sb.,
č. 225/2017 Sb., č. 90/2019 Sb., č. 314/2019 Sb., č. 403/2020 Sb., č. 609/2020 Sb.,
č. 261/2021 Sb., č. 284/2021 Sb., č. 364/2021 Sb., č. 149/2023 Sb.,
č. 465/2023 Sb., č. 23/2025 Sb., č. 173/2025 Sb., č. 218/2025 Sb.,
č. 250/2025 Sb. (část účinná k 1. 1. 2026)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZÁKON O LESÍCH

HLAVA PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

Oddíl první

§ 1

Účel zákona

Účelem tohoto zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního přírodního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm.

K § 1

1. Ustanovení vymezuje účel (věcnou působnost) zákona o lesích tím, že uvádí základní okruhy otázek, které zákon upravuje. Jeho podstatou je úprava vztahů zajišťujících všestrannou péči o les, včetně obnovy lesa. Les je označen nejen jako národní bohatství

významné pro obyvatele České republiky, ale i jako bohatství přírodní, což terminologicky vychází z čl. 7 Ústavy, který zakotvuje povinnost státu šetrně využívat přírodní zdroje a ochranu přírodního bohatství. K tomu viz citát z komentáře k čl. 7 Ústavy:

„1. Komentovaný článek stanoví základní (věcné, hmotněprávní) pravidlo chování státu, jenž je tímto ustanovením zavázán dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a k ochraně přírodního bohatství. Zatímco první část ustanovení má charakter omezení, druhá je vyjádření aktivní činnosti.

2. Nositelem povinnosti je stát, ale z logiky a dikce ustanovení plyne, že plnění této povinnosti může spočívat i v tom, že tuto povinnost stát uloží subjektům jiným, typicky adresátům práva, popřípadě stanoví takový právní režim a omezení jiné činnosti, aby cíl předvídaný čl. 7 byl zachován. Tato skutečnost plyne mimo jiné i z toho, že Ústava nepředpokládá, že stát bude řídit veškerou činnost, ale naopak Ústava spíše předpokládá, že stát bude stanovovat obecná pravidla chování závazná pro všechny. Stanovení této povinnosti výhradně státu by postrádalo smysl.

3. Ustanovení navazuje na čl. 35 odst. 1 Listiny, který formuluje právo na příznivé životní prostředí. Pojem životního prostředí je ovšem možné vnímat jinak než jako pojem přírodních zdrojů nebo přírodního bohatství. Pojem životního prostředí má obecnější význam a vztahuje se na jakékoliv prostředí (včetně prostředí městského), kdežto přírodní zdroje a přírodní bohatství jsou pojmy užší a vyjadřují popis předmětu ochrany, jenž je sociálně nepodmíněn, a jeho existence je dána sama o sobě, a nikoliv vytvářena lidmi či jejich společnostmi.

4. Zamýšleným adresátem výhod plnění tohoto závazku jsou samozřejmě lidé, popřípadě jejich budoucí generace. Primárním subjektem ochrany jsou ovšem hodnoty, které nejsou (zpravidla) lidským výtvozem a nepředstavují v klasické právní vědě subjekt právních závazků a povinností. Tyto hodnoty jako celek nejsou zpravidla ani předmětem právních vztahů (jako např. vlastnictví), byť jejich prvky (pozemky, lesy, vody) mohou být předmětem právních vztahů a vlastnické dispozice. Přírodní bohatství jako celek se vymyká podřazení pod pojem předmětu práva v tradičním pojetí, protože hodnoty jako „biodiverzita“ nebo vzájemné ekologické vztahy a souvislosti lze obtížně vlastnický uchopit. Tradiční struktura práva založená na subjektech právních vztahů a jejich vztazích, závazcích a věcných právech při popisu této normy tedy selhává.“ (Uhl k čl.7 [Ochrana přírodního bohatství]. In Rychetský, Langášek, Herc, Mlsna a kol., [Systém ASPI]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/46250/1/2>).

2. Zákon zároveň vytyčuje cíl této úpravy, kterým je především zachování lesa. Režim péče o les a obnova lesa mají tak zaručit, že les bude plnit všechny své funkce i do budoucna. Označení lesa za národní bohatství má zdůraznit jeho mimořádný společenský význam, překračující hranice, v nichž je les považován jen za předmět vlastnictví. Spolu se skutečností, že les je složkou životního prostředí (správně však ekosystémem), se tím vyjadřuje veřejný zájem na právní úpravě, z níž plynou pro vlastníky lesa a jiné osoby četné povinnosti a omezení, které v zákonem stanovené míře zasahují i do vlastnického práva.

3. V platném lesním zákoně se objevil pojem trvale udržitelného hospodaření v lese, který je často prezentován jako zcela nový přístup k hospodaření, zajišťující trvalé plnění produkčních a mimoprodukčních funkcí lesa. Tedy takové hospodaření, při němž by mohly být užívány produkční i mimoprodukční funkce lesa nejen v současné době nebo s výhledem příštích desítek let, ale i trvale. Ačkoliv se jedná o pojem v dřívějších lesních zákonech nepoužívaný, je jeho obsahem v podstatě přístup k hospodaření v lese známý

již z patentů Marie Terezie o úpravě lesního hospodaření pro Čechy, Moravu a Slezsko, vydaných v polovině 18. století. Základní principy trvale udržitelného hospodaření v lese lze dohledat dokonce již v návrhu zákoníku Karla IV. *Maiestas Carolina*, který však na rozdíl od patentů nebyl přijat. V případě lesního hospodářství tedy lze o prosazování trvale udržitelného hospodaření v lese na našem území hovořit již přes 250 let, ale podmínky pro jeho uplatňování se za tuto dobu podstatně změnily.

4. Pojem trvale udržitelného hospodaření v podstatě vychází z pojmu trvale udržitelný rozvoj společnosti, který je definován v § 6 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, takto: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

5. V této souvislosti je třeba zmínit, že ochrana lesů byla předmětem ministerské konference o ochraně lesů v Evropě (Helsinky 1993), kde byly definovány zásady trvale udržitelného hospodaření v lesích Evropy. Mimo jiné zde byla schválena i definice trvale udržitelného hospodaření jako „správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce, které tím nepoškozují ostatní ekosystémy“. Na konferenci byla biodiverzita (biologická rozmanitost) definována jako „variabilita živých organismů všeho druhu a ekologických komplexů, jejichž jsou součástí, zahrnuje různorodost a rozmanitost v rámci druhů i mezi druhy a různorodost a rozmanitost ekosystémů“.

6. Podobnou definici obsahuje čl. 2 Úmluvy o biologické rozmanitosti, přijaté na celosvětové konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v roce 1992 v Rio de Janeiro. Česká republika přistoupila k této Úmluvě, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb., a ta se pro ni stala závazným dokumentem i pro ochranu biodiverzity lesů. V poslední době se konference zaměřené na ochranu a zachování lesů zaměřují zejména na odolnost lesů a jejich zachování přes v podstatě nepředvídatelné disturbance související se změnou klimatu, nebo na něj navazující. Jako příklad lze uvést konferenci „Science and Innovation for Resilient Forests“ („Věda a inovace pro odolné lesy“) konanou v Sękocin Stary, Polsko, 2025.

7. Z hlediska Evropské unie pak jsou vydávány předpisy, z nichž významné je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky. Uvedené nařízení bylo transponováno zákonem č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh. Uvedené předpisy mají zajistit, aby se na trh EU nedostalo dřevo vytěžené v rozporu s právními předpisy.

8. Evropská unie bohužel sklouzává v poslední době k radikalismu ohledně ochrany životního prostředí, a to bez řádného vyhodnocení dopadů. Důsledkem je nejen „Green deal“ na poli energetiky, ale mimo jiné i nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o uvádění určitých komodit a produktů (dřevo, kakao, káva, sója, palmový olej, hovězí maso, kaučuk) spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů na trh Unie a o jejich vývozu z Unie („European Union Deforestation Regulation“), které má zamezit dovozu vybraných komodit do EU v případě, že byly tyto komodity vyprodukovány na ploše, na které došlo k odlesnění evropských nebo deštných lesů (pralesů).

9. Přes výše uvedené novela č. 250/2025 Sb. umožňuje od 1. 1. 2026 nešetrné využívání lesů (možnost těžby v porostech lesa vysokého od 60 let), ačkoliv jsou tyto těžby

u většiny druhů lesních dřevin nežádoucí (nedoroste dospělý porost využitelný pro sběr reprodukčního materiálu lesních dřevin a dále dřevo nevyzraje, tedy dřevo v 60 letech věku nemá dostatečné fyzikální vlastnosti, aby mohlo být využito jako např. stavební materiál). Dále tato novela umožnila pěstování monokultur v soukromých lesích, což zvyšuje riziko likvidace lesa v důsledku disturbancí, které se odvíjí zejména od klimatických změn, nebo jsou jejich důsledkem. Prodloužení doby pro zalesnění a zajištění (chybná úprava omezující hospodaření sousedů, která umožní zabuřnění ploch, které budou sloužit jako „chovná komora zvěře“). Náklady na zalesnění holiny, která je ponechána „přirozenému vývoji“, mohou dosáhnout násobků nákladů na zalesnění holiny v případě zalesnění do dvou let od jejího vzniku.

10. Povolení pastvy v lesích je pak mimořádným nebezpečím z hlediska nejen poškození lesů dle lesního zákona, ale i zákonů dalších. Zde je třeba zmínit i skutečnost, že zákaz pastvy v lesích byl obsažen již v Dekretu Marie Terezie o lesích z roku 1754 pro Čechy. Nejednalo se tedy o zákaz „vymyšlený a zakotvený“ v roce 1977 v lesním zákoně, jak je chybně opakovaně uváděno.

11. Otázkou je rovněž delikttní odpovědnost vlastníků lesů, hospodařících podle rozvolněných pravidel lesního zákona, které může být považována za porušení zákona o ochraně přírody, zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, a v neposlední řadě podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

12. Novela č. 250/2025 Sb. byla připravována ne zcela systémovým způsobem a obsahuje některé chyby, což si zřejmě vynutí novelizaci již v průběhu roku 2026. Je otázkou, zda dojde jen k opravě nedostatků, nebo bude i přehodnocena přílišná liberalizace, které v praxi může přinést problémy nejen samotným vlastníkům lesů, ale i negativní dopady z hlediska ochrany lesů jako veřejného statku, který je v poslední době chybně a zřejmě i úmyslně degradován jako veřejný statek jen na místo sloužící rekreačním aktivitám.

Související předpisy:

zák. o ochraně přírody, – zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, – zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, – zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh

Mezinárodní smlouvy a unijní předpisy:

Úmluva o biologické rozmanitosti, vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb., – nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky, – nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010

Literatura:

- DAMOHORSKÝ, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 2., doplněné a rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2007.
- DROBNÍK, J., DAMOHORSKÝ, M. *Lesní zákon a předpisy související – Texty s předmlouvou*. Praha: C. H. Beck, 1996.
- FLORA, M., STANĚK, J., PRŮCHOVÁ, I. *Lesní zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022.
- JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M. *Právní vztahy k dřevinám, praktický průvodce*. 2. aktualizované vyd. Praha: GRADA Publishing, 2018.

- RYCHETSKÝ, P., LANGÁŠEK, T., HERC, T., MLSNA, P. a kol. *Ústava České republiky: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-18]. ASPI_ID KO1_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X (odkaz: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/46250/1/2>).
- STANĚK, J. *Lesní zákon v teorii a praxi: úplné znění prováděcích předpisů s komentářem*. Písek: Matice lesnická, 1997.
- STANĚK, J. *Lesní zákon v teorii a praxi: úplné znění zákona s komentářem*. Písek: Matice lesnická, 1996.
- SUCHÁNEK, J. *Nové zemědělské a lesní právo*. Praha: Prospektrum, 1996.

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) lesem lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- b) funkcemi lesa ekosystémové služby podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční,
- c) lesními porosty stromy a keře lesních dřevin, které v daných podmínkách plní funkce lesa,
- d) hospodařením v lese obnova, ochrana, výchova a těžba lesních porostů a ostatní činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa,
- e) ochranou lesa činností směřující k omezení vlivu škodlivých činitelů, ochranná opatření proti škodlivým činitelům a zmírňování následků jejich působení,
- f) škodlivými činiteli škodlivé organismy, nepříznivé povětrnostní vlivy, imise a fyzikální nebo chemické faktory, způsobující poškození lesa,
- g) škodlivými organismy původci chorob lesních porostů a rostlinní nebo živočišní škůdci lesních porostů,
- h) obnovou lesa soubor opatření vedoucích k opětovnému vzniku následného lesního porostu,
- i) zalesněním založení nového lesního porostu na pozemcích prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- j) zajištěním lesního porostu dosažení takového stavu lesního porostu, který po zalesnění nebo obnově lesa dále nevyžaduje intenzivní ochranu a počet životaschopných jedinců a jejich rozmístění po zalesněné ploše a druhová skladba lesních dřevin dává předpoklady pro vznik stanovištně vhodného lesního porostu,
- k) výchovou lesa opatření ovlivňující druhovou a prostorovou skladbu, růst, vývoj, zdravotní stav, odolnost a kvalitu lesního porostu s cílem zabezpečit plnění funkcí lesa; výchovou není těžba mýtní,
- l) těžbou předmýtní úmyslnou těžba prováděná za účelem výchovy lesního porostu,
- m) těžbou mýtní úmyslnou těžba prováděná za účelem obnovy lesního porostu nebo výběr jednotlivých stromů v lesním porostu, který je určen k obnově,
- n) těžbou nahodilou těžba prováděná
  1. za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených,
  2. v rámci regulace invazních nepůvodních druhů podle zákona o ochraně přírody a krajiny, nebo

- 3. v rámci úředních opatření nebo mimořádných rostlinolékařských opatření přijatých k předcházení šíření nebo k eradikaci škodlivých organismů rostlin podle zákona o rostlinolékařské péči,**
- o) těžbou mimořádnou těžba, která není těžbou předemýtní úmyslnou, mýtní úmyslnou nebo nahodilou,**
  - p) přírodními lesními oblastmi území s obdobnými růstovými podmínkami pro les,**
  - q) hospodářskými soubory jednotky diferenciacie hospodaření v lesích stanovené v rámci přírodních lesních oblastí a charakterizované funkčním zaměřením, přírodními podmínkami a stavem lesních porostů,**
  - r) porostem základní jednotka prostorového rozdělení lesa identifikovatelná v terénu a zobrazená na lesnické mapě,**
  - s) lesním hospodářským celkem lesy ve vlastnictví jednoho vlastníka, případně v užívání a požívání jednoho držitele práva les užívat a požívat za účelem hospodaření v lese, pro které se zpracovává lesní hospodářský plán, a**
  - t) objekty a zařízeními sloužícími hospodaření v lese lesní cesty, stavby hrazení bystrin a strží a stavby pro úpravu vodního režimu lesních půd.**

K § 2

1. V tomto ustanovení jsou definovány pouze některé vybrané základní pojmy užívané dále v lesním zákoně, stejně jako jsou uváděny definice pojmů v jiných zákonech, jak je to v legislativní praxi v posledních letech zvykem. Nejedná se však o všechny základní pojmy lesního zákona, neboť některé jsou definovány přímo v ustanoveních, která upravují danou problematiku. Definice některých pojmů však schází. Týká se to zejména pojmů „těžba“ a „holina“, jejichž absence přináší těžkosti při aplikaci lesního zákona. (K těmto pojmům viz komentář k § 31 a § 33.)

Vysvětlení některých pojmů

K písm. a)

2. Jde o jednu z více možných definic lesa, která byla zvolena pro účely lesního zákona. Jsou v ní zahrnuty dva základní vzájemně propojené komponenty lesa, a to lesní porosty s jejich prostředím (rozumí se jím specifické prostředí důležité pro jejich zachování a obnovu) a pozemky určené k plnění funkcí lesa. Pokud se jinak typické lesní porosty nacházejí na jiných pozemcích, nejde z hlediska práva o les.

3. Jako předmět vlastnického práva jsou lesem pozemky určené k plnění funkcí lesa, neboť porosty (stromy) náleží podle § 1067 obč. zák. vlastníku pozemku, ze kterého vyrůstá jejich kmen, a podle § 507 obč. zák. je součástí pozemku rostlinstvo na něm vzešlé. Výjimkou ohledně právního režimu porostů lesních dřevin na pozemcích určených k plnění funkcí lesa je případ pěstebního materiálu (sazenice stromků) vysazený v provozované lesní školce zřízené na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, kdy nejde o trvalý porost, a tudíž nejde o součást pozemku (viz NS 25 Cdo 73/2004).

4. Podle § 3 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, lze les definovat i jako specifický ekosystém, neboť též tvoří zde uváděnou „funkční soustavu živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase“.

5. Důležité je upozornit, že lesy jsou podle § 3 odst. 1 písm. b) zák. o ochraně přírody ze zákona prohlášeny za významné krajinné prvky a jako takové podléhají zvláštnímu režimu ochrany podle § 4 odst. 2 zák. o ochraně přírody.

K písm. b)

6. Ve smyslu § 2 písm. b) se funkcemi lesa rozumí přínosy podmíněné existencí lesa, které se člení na funkce produkční a mimoprodukční. Jako produkční funkce se obvykle uvádí jen funkce dřevoprodukční, kdy je les vnímán jako zdroj obnovitelné suroviny – dřeva, ale do těchto funkcí je nutné zařadit i „produkcí“ lesních plodů. Mezi funkce mimoprodukční lze zařadit zejména funkci půdoochrannou, vodochrannou, krajinyotvornou, klimatickou, zdravotně rekreační a další, které lze souhrnně označit jako ekologické funkce lesa. V celkové hodnotě lesa převažují funkce mimoprodukční, i když schází kritéria pro jejich ocenění na rozdíl od oceňování funkcí produkčních. V souvislosti se snahou využít dřevo jako obnovitelnou surovinu vzrůstá produkční význam lesa, a to i s ohledem na ekologická hlediska. V poslední době je rovněž patrná snaha o využití dřeva jako stavebního materiálu, který má velmi dobré tepelně-izolační vlastnosti. V poslední době se daří dřevo upravit tak, že jde o materiál bezpečný nejen z hlediska statiky a trvanlivosti, ale i z hlediska požární bezpečnosti.

7. Terminologické vymezení pojmu funkce lesa pomocí ekosystémových služeb aktivně reaguje na nové vnímání přínosů lesa z pohledu plnění celospolečenských potřeb. Mezi ekosystémové služby patří veškeré známé přínosy lesa (služby zásobovací, regulační a kulturní). Dochází tak k terminologickému sjednocení či upřesnění zejména ve vztahu k environmentálním politikám a strategiím Evropské unie, s minimalizací zásahů do současného tradičního pojmosloví lesního zákona, postaveného na plnění funkcí lesa.

Poznámka:

Ekosystémové služby jsou obecně vnímány jako přínosy, které lidem poskytují ekosystémy. Jedná se o výhody poskytované lidem přírodou, přičemž skrze využívání služeb ekosystémů mohou lidé dosahovat požadované míry blahobytu.

K písm. c)

8. Zákon neuvádí, které druhy dřevin představují lesní porosty. Proto všechny stromy a keře, které se nachází na lesních pozemcích, resp. na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, jsou touto definicí považovány za lesní porosty. Jsou tak do nich zahrnuty nejen pro les typické dřeviny, ale i dřeviny obvykle se nacházející na zemědělských a jiných než lesních pozemcích, jako jsou ovocné stromy nebo okrasné dřeviny. Do lesních porostů nepatří jinak tradiční lesní dřeviny, které rostou na nelesních pozemcích a jejichž ochranu zajišťuje nikoli lesní zákon, ale § 7 až 9 zák. o ochraně přírody v rámci ochrany dřevin rostoucích mimo les.

K písm. d)

9. Do pojmu hospodaření v lese jsou zařazeny všechny činnosti, které vykonává nebo je povinen vykonávat vlastník lesa či osoba jím k tomu oprávněná (nájemce, vypůjčitel, provozovatel lesnických prací). Hospodaření v lese se proto nevztahuje jen na lesní

porosty, na jejich obnovu, výchovu, ochranu a těžbu, ale i na ostatní činnosti zabezpečující funkci lesa, jako je lesní doprava a meliorace a hrazení bystřin v lesích.

K písm. e)

10. Ochranou lesa se podle tohoto ustanovení a blíže pak podle § 32 rozumí jen činnosti namířené proti škodlivým organismům, nepříznivým povětrnostním vlivům, imisím a fyzikálním a chemickým faktorům, které ohrožují les a způsobují jeho poškození. Mimo takto vymezený pojem ochrana je však třeba do ochrany lesa v širším smyslu zahrnout i další činnosti a s nimi spojené zákazy, příkazy a omezení, zejména při hospodaření v lesích a při obecném užívání lesa, bez nichž nelze zajistit plnění účelu a cíle zákona.

11. Ochrana lesa (v užším smyslu) je blíže vymezena v § 1 vyhlášky o ochraně lesa jako „soubor opatření k vytvoření podmínek a předpokladů k omezení výskytu škodlivých činitelů, zmírnění následků jejich působení a ochranu a obranu proti nim“.

K písm. h) a i)

12. V dosavadní praxi docházelo k poměrně časté terminologické záměně mezi pojmy obnova a zalesnění. Novela č. 250/2025 Sb. proto v definici obnovy nově zdůrazňuje prvek opětovného (opakovaného) založení lesního porostu, aby byl více zřejmý rozdíl oproti zalesnění, u kterého dochází vždy ke vzniku zcela nového (prvního) lesního porostu na ploše, kde dříve les nerostl (např. ostatní plochy, bývalý zemědělský půdní fond) po jejich prohlášení za les (§ 3 odst. 4), resp. za pozemky určené k plnění funkcí lesa.

13. Jde o zesouladění textu zákona s obecně užívanou lesnickou terminologií (viz např. *Lesnický slovník naučný*, 1994).

K písm. j)

14. Definice pojmu zajištění je nastavena tak, aby bylo nezpochybnitelné, že podmínky zajištění je nutné plnit v obou případech způsobu vzniku lesních porostů (po zalesnění i po přirozené nebo umělé obnově). Dále byl do podmínek zajištěnosti lesního porostu doplněn požadavek na životaschopnost jedinců. Tento požadavek je nezbytný zejména s ohledem na předpokládané významné rozšíření přirozené obnovy, u které vlivem přírodních procesů běžně dochází k opakovanému zániku části či celého přirozeného zmlazení (mortalitě). Cílem doplnění podmínky životaschopnosti jedinců je dosáhnout takového stavu zajišťovaného lesního porostu, který garantuje jeho další úspěšný vývoj a plnění funkcí lesa, bez ohledu na způsob jeho vzniku. Podrobnější parametry zajištěnosti jsou stanoveny ve vyhlášce č. 456/2021 Sb., o podrobnostech přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnostech o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa, ve znění vyhlášky č. 186/2022 Sb.

15. Uvedené však ne zcela koresponduje s tím, že od 1. 1. 2025 se zrušuje pro lesy jiné než státní závazné ustanovení LHP a LHO ohledně minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin. Je tedy otázkou, zda bude možné u soukromých lesů uložit podle § 51 odst. 1 opatření k odstranění zjištěného nedostatku v případě monokultury, tedy doplnění dalších dřevin do monokultury (vylepšení porostu).

16. Je zde rovněž otázkou, zda lze monokulturní porost mít za zajištěný, či nikoliv.

17. Další otázkou je tzv. zelený pohled, kdy požadavky na rovnoměrnost a počet jedinců bude splňovat plocha, na které se [v souladu s § 2 písm. c)] bude nacházet přiměřený

počet např. trnek, bezu a břízy. Vágnost právní úpravy je tak možno odstranit jen jejím upřesněním, nebo na základě rozhodovací praxe soudů v této věci.

18. Dle názoru autora však takový „porost“ nebude dávat předpoklady pro vznik stano-
vištně vhodného lesního porostu souladného s trvale udržitelným hospodařením, takže ze
zákona nebude taková plocha zalesněna a pochopitelně ani zajištěna.

K písm. n)

19. Těžba nahodilá je obecně vnímána jako těžba, která je vyvolána působením škodli-
vých přírodních či antropogenních činitelů, které mají nahodilý nebo obtížně předvídatel-
ný charakter (*Lesnický slovník naučný*, 1994).

20. Nahodilá těžba vymezená v zákoně navazuje na obecnou definici a reaguje i na
celospolečenskou změnu a náhledy na tuto problematiku. Nahodilou těžbou se tedy rozumí
těžba prováděná:

- za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených,
- v rámci regulace invazních nepůvodních druhů podle zákona o ochraně přírody a kra-
jiny, nebo
- v rámci úředních opatření nebo mimořádných rostlinolékařských opatření přijatých
k předcházení šíření nebo k eradikaci škodlivých organismů rostlin podle zákona
o rostlinolékařské péči;

21. Krom „klasické“ nahodilé těžby stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo
poškozených se objevila ve vazbě na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)
č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a řízení zavlékání a šíření invazních nepů-
vodních druhů i nahodilá těžba za účelem jejich odstranění. Ve smyslu obecné definice na-
hodilé těžby totiž lze považovat šíření invazních nepůvodních druhů (pajasanu žláznatého)
za působení škodlivých přírodních činitelů. Obdobně lze vnímat i předcházení šíření nebo
eradikaci škodlivých organismů rostlin podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské
péči a o změně některých souvisejících zákonů.

K písm. o)

22. Definice pojmu mimořádná těžba je vymezena jako definice negativní tak, aby bylo
možné ji zbytkově odlišit od jiných druhů těžeb (těžby předmýtní úmyslné, mýtní úmysl-
né, nebo nahodilé), ale nedejde k tomu, že by se na rozdíl od pozitivního výčtu na nějaký
případ zapomnělo.

23. Těžba mimořádná je spojena vždy s nějakým záměrem (zejména stavebním nebo
těžbou surovin) vyžadujícím odlesnění, tedy s dočasným či trvalým odnětím nebo omeze-
ním. Těžba mimořádná tedy není prováděna za účelem plnění funkcí lesa (např. obnova,
výchova, rekonstrukce, eliminace škodlivých činitelů apod.). Těžbou mimořádnou je tedy
těžba podmíněná povolením nebo rozhodnutím orgánu státní správy lesů při odnětí po-
zemků plnění funkcí lesa, nebo při omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa,
dále těžba konaná na základě orgánem státní správy stanovených opatření k zajištění bez-
pečnosti osob a majetku podle § 22, případně těžba nutná pro provoz a údržbu ochranného
pásma zařízení elektrizační soustavy, plynárenského zařízení či ochranného pásma drah
a silnic I. třídy a případně další těžby nekorespondující s těžbou mýtní a nahodilou.

K písm. p)

24. Vymezení pojmu přírodní lesní oblasti zohledňuje skutečnost, že přírodní podmínky v České republice jsou natolik členité, že při současném pojetí způsobu vymezení území přírodních lesních oblastí (viz příloha č. 1 vyhlášky č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů), není možné v některých územích dosáhnout souvislosti jednotlivých přírodních oblastí. Mezi tyto nesouvislé oblasti patří např. přírodní lesní oblast Slezská nížina, Předhoří Hrubého Jeseníku, Moravskoslezské Beskydy a Podkrušnohorské pánve.

K písm. t)

25. Novela nově definuje dosud chybějící pojem lesní hospodářský celek jako vlastnictví, pro které se zpracovává jeden plán.

26. Pojem vlastnictví, či spíše pojem vlastníka je třeba přitom vnímat v kontextu s definicí uvedenou v § 58 odst. 1, podle které má práva a povinnosti vlastníka lesa podle tohoto zákona držitel práva les užívat a požívat za účelem hospodaření v lese, pokud smlouva, na jejímž základě došlo k přenechání lesa k užívání a požívání za účelem hospodaření v lese, výslovně nestanoví jinak.

27. V praxi půjde především o smlouvy pachtovní podle § 2332 obč. zák., nebo o smlouvy nájemní podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ale může jít i např. o tzv. smlouvy nepojmenované (*pactum innominatum*) dle § 1746 odst. 2 obč. zák. či smlouvy o výpůjčce podle § 2193 a násl. obč. zák.

28. Důležité je, že § 58 odst. 1 věta druhá podmiňuje platnost takových smluv tím, že jsou uzavřeny písemně.

29. S ohledem na to, že zákon neobsahuje speciální ustanovení ohledně smluv, platí obecná ustanovení § 561 a násl. obč. zák., z nichž vyplývá, že:

- písemná forma je zachována, pokud je možné obsah vůle zachytit v textu a určit osobu, která ji učinila; tedy
- podpis není nutně jen fyzický — může být i elektronický podpis, datová schránka nebo i e-mail, pokud prokazuje, kdo text poslal a že s ním souhlasil.

K písm. u)

30. Definice pojmů objekty a zařízení sloužící hospodaření v lese je velmi důležitá. Uvedené pojmy jsou v praxi často předmětem sporů. Definice nicméně není příliš šťastná ve vazbě na § 32 odst. 12, který umožňuje v lese budovat pouze objekty, zařízení a stavby uvedené v § 15 odst. 3 a oplocení uvedené v odst. 8. Uvedená definice tedy vyvolává pochybnosti o tom, zda lze v lesích umisťovat např. jednoduché dřevěné lavičky, ukazatele a informační tabule. S ohledem na rekreační funkce lesů a jejich podporu by uvedená zařízení měla být v lese dle názoru autora tolerována. V budoucnu bude vhodné definici upravit.

31. V souvislosti s přijetím stavebního zákona došlo ke zrušení vyhlášky č. 239/2017 Sb., o technických požadavcích pro stavby pro plnění funkcí lesa, která byla dosud určitým vodítkem pro řešení sporných otázek a tato problematika je nově částečně řešena vyhláškou č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu. Nutné je ale mít na mysli, že obě vyhlášky (předchozí i současná) stanovují výčet staveb pro plnění funkcí lesa čistě pro svůj účel vymezení technické požadavky na některé stavby pro plnění funkcí lesa. Nelze tak odvodit, že by malé vodní nádrže v lesích nebyly stavbami pro plnění funkcí lesa

jen proto, že nejsou v uvedené vyhlášce ve výčtu staveb pro plnění funkcí lesa uvedeny (nejsou ve výčtu řešených druhů staveb zahrnuty proto, že technické požadavky na malé vodní nádrže jsou uvedeny v rámci vodohospodářských staveb). Další druhy staveb pro plnění funkcí lesa (oblíbeným příkladem jsou stavby pro návštěvníky lesa) nejsou vyhláškou řešeny vůbec, protože pro ně není nutné stanovit technické požadavky legislativní cestou.

32. Za objekty a zařízení sloužící hospodaření v lese se tedy považují:

- lesní cesty,
- stavby hrazení bystřin a strží,
- stavby pro úpravu vodního režimu lesních půd.

33. Ve vazbě na uvedenou definici je třeba upozornit na § 81 vyhlášky č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu, podle kterého se:

„Požadavky podle této vyhlášky se použijí bez ohledu na to, zda se stavba pro plnění funkcí lesa nachází v lese.“

34. Uvedené konstatování vychází ze skutečnosti, že stavby lesních cest, ostatní trasy pro lesní dopravu, bystřiny a strže i stavby pro úpravu vodního režimu lesních půd jsou stavbami liniovými, které mnohdy nekončí na hranici lesa, ale vždy dále pokračují k nejbližší pozemní komunikaci, vodnímu toku nebo vodnímu dílu.

Literatura:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Lesnický slovník naučný*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 1994.

§ 3

Pozemky určené k plnění funkcí lesa

(1) Pozemky určené k plnění funkcí lesa jsou

- a) pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 5 m, a pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů podle § 13 odst. 1 tohoto zákona (dále jen „lesní pozemky“),
- b) zpevněné lesní cesty, vodní plochy o rozloze do 2 ha, ostatní plochy, semenné sady, lesní školky, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole), s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdních komunikací, lesní loučky, lesní pastviny, políčka a okusové plochy pro zvěř, pokud nejsou součástí zemědělského půdního fondu¹⁾ a jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství, (dále jen „jiné pozemky“).

(2) Pozemky určenými k plnění funkcí lesa nejsou plantáže lesních dřevin založené na pozemcích, které nejsou určeny k plnění funkcí lesa, pokud orgán státní správy lesů na návrh vlastníka pozemku nerozhodne podle odstavce 4 jinak.

(3) V pochybnostech o tom, zda jde o pozemky určené k plnění funkcí lesa, rozhoduje orgán státní správy lesů.

(4) Pozemky, které nejsou uvedeny v odstavci 1, může orgán státní správy lesů na návrh vlastníka pozemku nebo s jeho souhlasem prohlásit rozhodnutím za pozemky určené k plnění funkcí lesa. Ustanovení zvláštních předpisů¹⁾ nejsou tím dotčena.